
بررسی وضعیت شهرسازی و برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای در ایران معاصر

گفت‌وگو با:

عباس آخوندی، کمال اظهاری، بهروز پاکدامن،
فیروز توفیق، سید محسن حبیبی، فریبرز رئیس‌دانا،
زهره عبدی‌دانشپور، بهرام فریور صدری،
سید رضا هاشمی، فردین یزدانی

مجید غمازی

سرشناسه: غمامی، مجید، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: بررسی وضعیت شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در ایران معاصر
گفت‌وگو با عباس آخوندی... / مجید غمامی.
مشخصات نشر: تهران: افرند، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.
شابک: 978-600-92950-2-9
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: شهرسازی — ایران
رده‌بندی کنگره: ۸۱۳۹۲ غ ۹ الف/۱۶۹/۱
رده‌بندی دیویی: ۳۰۷/۷۶۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۱۰۳۶۰

مجدد غمامی

بررسی وضعیت شهرسازی

و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در ایران معاصر

گفت‌وگو با: عباس آخوندی، کمال اظهاری، بهروز باک‌امن، فروز توفیق، سیدمحسن حبیبی، فریبرز رئیس‌دانا

زهره عبدی‌دانشپور، بهرام فریور صابری، سیدرضا هاشمی، فردین یزدانی

چاپ یکم: پاییز ۱۳۹۲، آماده‌سازی و نظارت بر چاپ: دفتر نشر افرند

طراح جلد: محمودرضا اشرفی

(حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: سعید شبستری، بازخوانی نهایی: غلامحسین دهقانی، ناظر چاپ: هومن بخشی)

لیتوگرافی: طاووس رایانه، چاپ: نیل، صحافی: چاپ‌وش

شمارگان: ۱,۱۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است

نشر افرند

خیابان شهید مدنی، کوچه باقر نژاد، شماره ۳۲، تهران ۱۶۳۸۹

afarandepub@gmail.com

مرکز پخش: کتاب دوستان

خیابان فخر رازی، شماره ۳۳، تهران ۱۳۱۴۸

تلفن: ۶۶۴۹۲۹۶۲، ۶۶۴۳۸۰۵۶۹، ۶۶۴۳۸۰۹۷۸، ۶۶۴۳۰۰۹۷۸

فروش اینترنتی در: www.agahpub.ir & www.agahbookshop.ir

قیمت: ۱۲,۰۰۰ تومان

فهرست

۷	مقدمه
	گفت‌وگو با:
۱۱	۱. عباس آخوندی
۳۳	۲. کمال اطهاری
۵۵	۳. بهروز پاکدامن
۸۳	۴. فیروز توفیق
۱۱۱	۵. سید محسن حبیبی
۱۲۵	۶. فریبرز رئیس‌دانا
۱۴۹	۷. زهره عبدی دانشپور
۱۶۷	۸. بهرام فریور صدری
۱۸۹	۹. سیدرضا هاشمی
۲۱۷	۱۰. فردین یزدانی

مقدمه

به رغم گذشت بیش از صد سال از انقلاب مشروطه و تأسیس نهادها و زیرساخت‌های مدرن، بیش از شصت سال از شروع برنامه‌ریزی عمرانی در کشور، حدود پنجاه و پنج سال از اتخاذ و پی‌گیری سیاست تمرکززدایی و چهل و پنج سال از تهیه و تصویب اولین طرح‌های جامع شهری و در پی آن، طرح‌های آمایش سرزمین، طرح‌های توسعه منطقه‌ای، طرح‌های شهرستان، طرح‌های مجموعه شهری و... و بازنگری دوره‌ای مستمر در آن‌ها، می‌توان گفت که کشور ما هنوز با مسائل جدی و اساسی در زمینه نظام شهرنشینی و شبکه شهری، حفظ منابع ملی و سلامت محیط زیست و همچنین ناکارآمدی و کیفیت نامناسب محیط شهرها روبه‌روست.

روشن است که این وضعیت هرکس را که اندکی آگاهی و حساسیت داشته باشد به پرسش وامی‌دارد، از جمله مؤلف این مجموعه را، که به عنوان یک شهرساز طی سی و پنج سال گذشته به طور پیوسته به کار شهرسازی اشتغال داشته و مدیریت انجام مطالعات و تهیه طرح‌های متنوع و متعددی - از جمله طرح جامع مشهد (مصوب ۱۳۷۲) و طرح مجموعه شهری تهران (مصوب ۱۳۸۱) - را به عهده داشته و روند اجرا و سرنوشت برنامه‌ها و طرح‌ها را پس از تصویب آن‌ها نیز پی‌گیری کرده است.

به نظر می‌رسد که پرسش از علت این ناکامی‌ها و دست نیافتن اغلب برنامه‌ها و طرح‌های شهری و منطقه‌ای به بسیاری از آرمان‌ها و آرزوهایی که انگیزه تهیه آن‌ها بوده است، و جست‌وجوی راه‌حل‌ها برای برخورد با این مشکل بزرگ فرهنگی و اجتماعی، در شرایطی که وضعیت شهرها و مناطق شهری و نواحی و عناصر باارزش طبیعی کشور روز به روز وخیم‌تر می‌شود، یک ضرورت مبرم است که انگیزه تهیه این مجموعه هم بوده است.

این کتاب شامل متن ده گفت‌وگو است که در شش ماهه نیمه دوم سال ۱۳۹۰ حول سه پرسش مشخص^۱، با صاحب‌نظرانی انجام شده است که ضمن برخورداری از دانش و تخصص‌های مرتبط با کار شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در زمینه‌های اجرایی، آموزشی یا حرفه‌ای دارای تجربه طولانی بوده‌اند.

هرچند نام این عزیزان که در نهایت لطف و بزرگواری برای انجام گفت‌وگو و بازبینی و اصلاح متن آن‌ها وقت گذاشته‌اند، برای همه دست‌اندرکاران شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای آشناست، اما در ابتدای هر گفت‌وگو به سوابق آن‌ها به کوتاهی اشاره شده است.

بدیهی است که اندیشمندان گران‌قدر دیگری هم هستند که جای نظرات آن‌ها در این مجموعه خالی است ولی مؤلف به دلیل محدودیت‌ها - و به ناگزیر - فقط از صاحب‌نظرانی درخواست همکاری کرده است که از زمان‌های دور افتخار دوستی، همکاری و یا آشنایی با آن‌ها را داشته است.

مؤلف به عمد از ارائه یک پیش‌گفتار و یا جمع‌بندی از محتوای این گفت‌وگوها پرهیز کرده است تا مخاطبان به طور مستقیم - و بدون تأثیرپذیری از نظری خاص و یا داوری مؤلف برداشت‌های مستقل خود را داشته باشند. البته مواضع و نظرات مؤلف در متن هر یک از گفت‌وگوها نیز قابل مشاهده و پی‌گیری است.

سعی مؤلف بر این بوده است که در بعضی گفت‌وگوها - به ویژه با مدرسان دانشگاهی و اقتصاددانان شهری - بیش‌تر گوش کند ولی در گفت‌وگو با مدیران اجرایی و اهل حرفه، تا آن‌جا که ممکن بوده و وقت اجازه می‌داده، با طرح پرسش‌ها و اظهارنظرهای بیش‌تر دامنه بحث را گسترش دهد.

۱. سه پرسشی که ضمن طرح مسئله، قبل از هر گفت‌وگو با صاحب‌نظران مطرح شد عبارت‌اند از:

۱. عملکرد نظام برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در ایران را از آغاز تا امروز چه گونه ارزیابی می‌کنید؟
۲. مشکلات نظام برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در ایران از نظر شما چیست؟ و تا چه حد آن‌ها را ناشی از شرایط جغرافیایی و تاریخی (ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی و سیاسی) ایران و تا چه حد ناشی از نارسایی در ساختار نظام مزبور می‌دانید؟

۳. با توجه به چشم‌انداز و احتمال تداوم و یا تشدید مشکلات در آینده، آیا به ضرورت و امکان اصلاح و تغییر اعتقاد دارید؟ و اگر پاسخ مثبت است، چه راهکارهایی را برای برخورد با نارسایی‌ها و حل مسائل (در سه محور سازمان، قانون، برنامه و طرح) پیشنهاد می‌کنید؟

امید است این مجموعه بتواند، در کنار دیگر تألیف‌ها و پژوهش‌هایی که در زمینه مسائل شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای انجام شده و یا می‌شود، به شناخت و رفع نابسامانی‌هایی که در زمینه شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای کشور با آن‌ها روبه‌رو هستیم یاری رساند.

مجید غمامی

مرداد ماه ۱۳۹۱

www.ketab.ir